

De aanstelling van een nieuwe *stadtsdienaer* in Borgloon in 1695

Rombout Nijssen

Het verslagregister van de beraadslagingen van de stadsmagistraat van Borgloon voor 1695 bevat een verslag over de verkiezing en aanstelling van een nieuwe *stadtsdienaer*. De tekst licht ons in over het takenpakket van de dienaar en over de procedure die bij zijn aanstelling gevolgd werd.

Uit het verslag blijkt dat op 28 augustus 1695 de gemeentenaren van Borgloon *naer alde gewoonte* met klokgelui bijeengeroepen werden. Daar vernamen zij dat de magistraat na het overlijden van de vorige stadsdienaer Ricalt van Intbrouck, *seer geindiscommodeert* was, en dat de aanstelling van een nieuwe dienaar zich opdrong. Aangezien de keuze van de stadsdienaer een bevoegdheid van de zeven ambachten van het stadje was, werden de ambachten verzocht *eenen eerlijcken, bequaemen, getrouwen, dienstwilligen ende stillen man te kiezen*.

Van de nieuwelings werd verwacht dat hij *loffvelijck ende eerlijck* zou uitvoeren wat de burgemeesters en de raad van Borgloon hem zouden opdragen. Hoewel de ambachten bevoegd waren de dienaar te kiezen, moest die keuze door de burgemeesters en de raad bevestigd worden voordat de gekozene in functie mocht treden. Mochten de ambachten een kandidaat kiezen *die hon niet aenstonde*, dan stond het hen vrij de ambachten te verzoeken een andere te kiezen. Voorts waren de burgemeesters en de raad bevoegd om hem *bij aldijsen hij in eenigher manieren sijne officie gebreeckelijck waere*, weer te ontslaan.

De stadsdienaer van Borgloon hoefde zijn taken niet gratis uit te oefenen. Jaarlijks ontving hij uit de stadskas tien gulden en een paar schoenen. Die vergoeding werd nog aangevuld uit de kas van de armentafel van Borgloon. Wellicht was destijds in Borgloon algemeen geweten waarop de stadsdienaer recht had vanwege de armentafel. Bij zijn aanstelling werd immers volstaan met de opmerking dat hij *die selve profijten als die voorgaende uiijt den aermeregister* zou krijgen. Voorts zou hij om de zes jaar uit de stadskas een mantel ontvangen, zodat hij zijn taken waardig gekleed kon uitvoeren. De eerste jaren echter moest

hij zelf voor een gepaste mantel zorgen. Naast deze vergoedingen mocht de stadsdienaar zich vanwege de stad nog verheugen in een vrijstelling van bepaalde belastingen: hij zou *genieten allen immunitijten van schattingen* zoals zijn voorganger die genoten had.

Over het takenpakket van de stadsdienaar is de opsteller van het verslag kort. Hij moest de burgemeesters en de leden van de stadsraad *alle assistentie thoonen*, en hen in het bijzonder behulpzaam zijn wanneer er opgetreden werd tegen onwillige belastingplichtigen: wanneer hem dat verzocht werd moest hij *terstont* de beslaglegging uitvoeren op de bezittingen van hen die *in faute verblijven van honne schattingen als andere impositien te betalen*.

Blijkbaar bestond er in de stad eensgezindheid over de beste kandidaat voor de job. Alle ambachten - de smeden, de bakkers, de brouwers, de beenhouwers, de lakenmakers, de schoenmakers en de *cremers* of handelaars - gaven hun stem aan Jan Cox. Cox beloofde de condities voor zijn aanstelling *wel ende loffvelijck t'onderhouden*, en nadat hij de eed van trouw had afgelegd, kon hij zijn ambt beginnen uitoefenen.

Tekstuitgave: Rijksarchief Hasselt, *Stadsarchief Borgloon*, nr. 19, folio 50v-51r

Vergaderinge van gemeijntenaeren naer alde gewoonte geconvoceert ende vergaедert van huijse tot huijse met voorgaende clockslach desen 28 augusti 1695.

Die heeren borghemeesters, raedt ende gemeijntenaeren bevinden hon seer geindiscommodeert deur het affsterven van Ricalt van Intbrouck zaliger, gewesene stadsdienaer, soe versoecken ende begeren die selve van die seven ambachten daer toe eenen eerlijcken, bequaemen, getrouwen, dienstwilligen ende stillen man te kiezen met ende onder conditie soe volgt:

Inden eersten dat hij sijne officie loffvelijck ende eerlijck sal bedienen naer behoeren ende bevel, ende naer ordonnantie van borghemeesters ende raedt, ende dat den selven allen tijden naer believe der meesteren amovibel sijn sal, sonder dat den selven daeren tegens ied sal kunnen seggen, protesteren oft vraegen waerom, bij aldijen hij in eenigher manieren sijne officie gebreeckelijck waere.

Ten tweeden dat den selven allen ses jaeren sal genieten eenen mantel van dese stadt naer goetvinden van borgemeesters ende raedt, maer sal gehouden sijn den eersten ter sijnder last te besorgen.

Ten derden sal oock genieten van dese stadt thien gulden Brabants 's jaers met een paer schoenen ende die selve profijten als die voorgaende uuijt den aermeregister.

Ten sesden (sic) sal schuldich ende gehouden sijn terstont des versoecht sijnde te panden

sonder dissimulatie die in faute verblijven van honne schattingen als andere imposities te betalen en alle assistentie aen borghemeesters ende geswoeren deser stadt thoonen, op pene van privatie sijnder officie. Daer toe sal hij genieten allen immunitijten van schattingen gelijk die voegaende.

Ende bij aldien deur die 7 ambachten quaeme eenen gecosen te worden die hon niet aenstonde, dat die borghemeesters ende raedt sullen doen procederen tot eenen anderen.

1 Die heeren die smet kiezen tot stadtsdienaer Jan Cox Remesens soon.

2 Die heeren die backers kiezen Jan Cox Remeijs soon.

3 Die heeren die briers kiezen Jan Cox Remeijs soon.

4 Die heeren die beenhauwers kiezen Jan Cox voorsschreven.

5 Die heeren die lakemakers kiezen den voorsschreven Jan Cox.

6 Die heeren die schoenmakers Jan Cox.

7 Die heeren die cremers Jan Cox.

Ende is ter selvermael gecosen omnium votis Jan Cox ende hem voorgelesen sijnde die voorige conditien heeft die selve geaccepteert ende beloofft wel ende loffvelijck t'onderhouden, waer over hij den eedt van trouw gedaen.

Adres van de auteur:

Rijksarchief

Bampslaan 4

3500 Hasselt